

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	Економіка
Загальний обсяг	6 кредитів ЄКТС
Тривалість викладання	6-й семестр, 11-12 чверті
Обсяг навчальних занять	180 год.
у т.ч. аудиторні заняття	8 год/тиждень (13 чверть) / 7 год/тиждень (14 чверть)
лекції	4 години (13 чверть) / 3 години (14 чверть)
практичні	4 години (13 чверть) / 4 години (14 чверть)
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає: Економічної теорії та міжнародних економічних відносин

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:
<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=3579>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «Історія економіки та економічної думки»

Інформація про викладача:

Смесова Вікторія Леонідівна,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин

Персональна сторінка:
<https://etop.nmu.org.ua/ua/teachers/Smiesova/index.php>
E-mail:
Smiesova.V.L@nmu.one

1. Анотація до курсу

Освітня компонента «Історія економіки та економічної думки» належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу

спеціальної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка на першому році навчання. Вона забезпечує загальний та професійний розвиток здобувача та спрямована на отримання поглиблених знань з історії економіки та економічної думки для забезпечення високого рівня економічного розвитку національної економіки України, підприємств та установ на основі досвіду розвитку економіки провідних країн світу і розуміння системи економічних поглядів, які є основою для розвитку сучасних економічних систем.

Економічні погляди і концепції не тільки пасивно відображають економічну практику, але і впливають на неї. Поєднання історії розвитку господарства з історією розвитку економічної думки в межах дисципліни "Історія економіки та економічної думки" допомагає зрозуміти загальну спрямованість еволюції економічної науки, її взаємозв'язок з економічною політикою, прийняттям стратегічних і оперативних рішень, а головне – сформувати загальноекономічний світогляд майбутнього економіста. Дисципліна «Історія економіки та економічної думки» покликана дати студентам можливість виробити нове бачення складних економічних відносин сучасного суспільства, навчитися логічно обґрунтовувати ті чи інші положення, аби повніше аналізувати реальні економічні процеси, зіставляти різні точки зору. Це буде запорукою подолання стереотипів, сприятиме розширенню економічного кругозору, допоможе студенту зорієнтуватися у виборі максимально ефективного рішення.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – формування у здобувачів відповідних дисциплінарних компетентностей щодо порівняльного історико-економічного аналізу моделей розвитку світового господарства та економічних ідей, теорій, шкіл на основі глибокого вивчення господарського досвіду минулих поколінь у різних країнах та в різні епохи.

Завдання курсу:

- розуміння студентами основних закономірностей розвитку та функціонування суспільства в історичному розрізі, господарства країн світу та України;
- пізнання суті системи поглядів економістів на формування і розвиток економічних явищ та процесів;
- розуміння суті та умов економічної діяльності, конкуренції та монополії у суспільстві протягом його еволюції;
- вивчення необхідності, основних напрямків, методів та інструментів державного регулювання економіки; закономірностей формування співвідношення ринку та держави у досягненні динамічної збалансованості економічної системи;
- вивчення основних форм міжнародних економічних зв'язків, тенденцій їх розвитку країн світу та України.

2. Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:
знати:

- загальні соціально-економічні характеристики окремих періодів розвитку світового господарства
 - соціально-економічні характеристики розвитку світової економіки та окремих країн Європи, США, Японії, України.
 - шляхи і методи накопичення капіталу, розширення та вдосконалення виробництва; основні проблеми соціально-економічного розвитку на сучасному етапі та шляхи їх розв'язання.
 - еволюцію поглядів на економічні процеси;
 - закономірності розвитку світової та вітчизняної економічної думки.
 - загальну направленість еволюції економічної науки та трансформацію її генеральних напрямів.
 - закономірності формування і розвитку економічних теорій і шкіл; наукові основи економічної політики держави
- вміти:*
- аналізувати, визначати тенденції й напрями економічного розвитку в конкретно-історичні періоди.
 - проводити порівняльний аналіз основних економічних шкіл (раннього та пізнього меркантилізму, класичної школи політичної економії, марксизму, маржиналізму, історичної школи, кейнсіанства, неолібералізму, монетаризму), визначаючи їх позитивні та негативні сторони.

3. Структура курсу

Лекції

Тема 1. Історія економіки та економічної думки (ІЕЕД) як навчальна дисципліна.

1. Етапи розвитку економіко-історичної науки.
2. Предмет, метод та функції навчальної дисципліни.
3. Підходи до періодизації історії економіки та економічної думки

Тема 2. Господарство первісного суспільства та епохи рабовласництва

1. Характеристика господарського розвитку первісного суспільства і причини його розкладання.
 2. Особливості економічного розвитку і економічної думки Стародавнього Сходу.
 3. Господарство і економічні вчення античної Греції
- Економічний розвиток і занепад Стародавнього Риму. Особливості економічних поглядів давньоримських філософів.

Тема 3. Господарство та економічна думка епохи Середньовіччя.

1. Особливості економічних відносин Середньовіччя.
2. Економічна думка епохи середньовіччя. Фома Аквінський.
3. Соціальні утопії пізнього Середньовіччя.

Тема 4. Формування передумов ринкового господарства в період становлення національних держав.

1. Епоха первісного нагромадження капіталу та її економічні наслідки.

2.Меркантилізм як економічна політика держави та перша школа економічної теорії.

Тема 5. Економічний розвиток та економічна думка в період промислової революції.

- 1.Епоха промислової революції і її особливості.
- 2.Специфіка економічного розвитку провідних країн світу в період промислової революції.
- 3.Рання класична політекономія в Англії і Франції.
- 4.Зріла класична політекономія. Економічні системи А. Сміта і Д. Рікардо.
- 5.Пізня класична політекономія..

Тема 6. Економічний розвиток та економічна думка в період монополістичного капіталізму.

- 1.Загальна характеристика епохи монополістичного капіталізму.
- 2.Особливості становлення монополістичного капіталізму в провідних країнах світу.
- 3.Маржиналізм. Становлення неокласичної традиції в економічній теорії.
- 4.Марксистська економічна теорія.

Тема 7. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку.

- 1.Соціально-економічні наслідки першої світової війни.
- 2.Світова економічна криза 1929-1933 рр. та формування державно-монополістичної системи господарювання.
- 3.Дж. М. Кейнс та його економічне вчення.
- 4.Неокейнсіанство та посткейнсіанство

Практичні заняття

1. Історія економіки та економічної думки (ІЕЕД) як навчальна дисципліна
2. Господарство первісного суспільства та епохи рабовласництва.
3. Господарство та економічна думка епохи Середньовіччя.
- 4.Формування передумов ринкового господарства в період становлення національних держав
5. Економічний розвиток та економічна думка в період промислової революції
6. Економічний розвиток та економічна думка в період монополістичного капіталізму
7. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку

4. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Дистанційна платформа Moodle.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365.

5. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Практичні роботи приймаються за контрольними запитаннями до кожної з роботи.

Індивідуальні завдання та контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені Національною рамкою кваліфікації (НРК) для бакалаврського рівня вищої освіти.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку). Максимальна кількість балів при підсумковому оцінюванні: 100.

Рівень, рейтингова шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
Високий, 90–100, відмінно	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, теореми, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	Студент самостійно розв'язує типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних та індивідуальних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній 82-89; 74-81; дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно сформулювати основні теоретичні положення, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне	Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій

	формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
Достатній, 64-73, 60-63 задовільно, посередньо	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних теоретичних положень та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Студент може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.
Низький, 0-59, незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про теоретичні положення. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.	Студент знає умовні позначення та вміє розрізняти основні величини, вміє розв'язувати завдання лише на відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.

6. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації

(вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) та регламентується нормативними документами про організацію навчального процесу в університеті.

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Богиня Д. П. Історія економіки та економічної думки : навчальний посібник / Д. П. Богиня, Н. М. Краус, О. В. Манжура. Хмельницький : ХНУ, 2010. 428 с.
2. Економічна історія : навчальний посібник / Т. В. Ус, Т. Є. Калашник, І. Ф. Лісна та ін. Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. 244 с.
3. Економічна історія України : історико-економічні дослідження : в 2 т. / В. М. Литвин. К., 2011. Том 1. 695 с. Том 2. 607 с.
4. Історія економіки та економічної думки : навчальний посібник / С. В. Степаненко, С. Н. Антонюк, В. М. Феценко, Н. О. Тимочко. К., 2010. 743 с.
5. Історія економіки та економічної думки: ХХ початок ХХІ ст. : навчальний посібник / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, Т. І. Вергелес та ін. К. : Знання, 2011. 582 с.
6. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку ХХ ст. :

навчальний посібник / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, В. В. Кириленко та ін. К. : Знання, 2011. 566 с.

7. Історія економічних вчень / За ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю. Є. вид. 2-ге, допов. і перероб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 376 с.
8. Історія економічних вчень : Навч. посібник / В.В. Волощенко, Г.М. Пилипенко, Ю.І. Пилипенко; За ред. Г.М. Пилипенко. Д.: Національний гірничий університет, 2008. 222 с.
9. Лазарович М. В. Економічна історія : навчальний посібник / М. В. Лазарович. К. : Знання, 2008. 431 с.
10. Лановик Б. Д. Економічна історія України і світу : підручник / Б. Д. Лановик, З. М. Матисякевич, Р. М. Матейко. К. : Вікар, 2002. 477 с.
11. Леоненко, П. М. Історія економічних вчень : підручник / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко. К. : Знання, 2008. 639 с.
12. Юхименко П. І. Економічна історія : підручник / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. К. : Знання-Прес, 2008. 567 с.
13. Юхименко П. І. Історія економіки та економічної думки : підручник / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. К. : Знання, 2011. 646 с.

Додаткова:

1. Історія економіки та економічної думки : курс лекцій / Л. В. Лощина, В. Г. Подлесна, І. В. Ткаченко. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. 207 с.
2. Історія економіки та економічної думки : навчальний посібник / Г. М. Грігорян, О. О. Губарєв, Т. Є. Калашник та ін. Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. 314 с.
3. Історія економіки та економічної думки : навчальний посібник / О. Ю. Амосов, В. В. Калюжний, В. Л. Міненко та ін. Х. : Магістр, 2009. 408 с.
4. Історія економічних вчень (Сучасна економічна думка) : навчальний посібник / С. В. Мочерний, М. В. Довбенко, В. М. Тимочко та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2005. 480 с.
5. Історія економічних вчень : конспект лекцій / Г. М. Грігорян, М. А. Сіроштан, Л. О. Українська. Х. : Вид. ХДЕУ, 2003. 252 с.
6. Історія економічних вчень : навчальний посібник / В. В. Кириленко, О. М. Стрішенець, М. М. Фаріон та ін. Тернопіль : Економічна думка, 2008. 525 с.
7. Історія економічних вчень : навчальний посібник / І. І. Архієреєв, В. М. Двірських, Н. В. Шибаєва. Х. : НТУ "ХПІ", 2004. 216 с.
8. Історія України з найдавніших часів до початку ХХ ст. : навчальний посібник / Г. Д. Гончарук. К. : Центр учбової літератури, 2009. 528 с.
9. Ковальчук В. М. Історія економіки та економічної думки : навчальний посібник / В. М. Ковальчук, М. В. Лазарович, М. І. Сарай. К. : Знання, 2008. 647 с.
10. Козлова А. І. Економічна історія : навчальний посібник / А. І. Козлова. К. : Персонал, 2009. 342 с.
11. Пилипенко Г.М., Смесова В.Л. (2019) Генеза методологічних підходів у дослідженні взаємодії економічних інтересів. *Економічний вісник Національного гірничого університету*, 1, 37–52. doi: <https://doi.org/10.33271/ev/65.037>.
12. Смесова В.Л. (2017) Альтернативні концепції економічних інтересів господарства середини ХХ ст. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку»*, Т. 5: 875, 365–374.

https://ena.lpnu.ua/bitstream/ntb/43861/2/2017n875_Smiesova_V_L-Alternative_concepts_365-374.pdf

13. Смісова В.Л. (2017) Економічні інтереси в працях представників інституціоналізму і раннього неолібералізму. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*, вип. 24–1, 13–17. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_24/1/4.pdf
14. Смісова В.Л. (2017) Економічні інтереси у концепціях економістів другої половини XX ст. *Економіка розвитку*, 2 (82), 39–50. http://www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/eu172_82/e172sme.pdf
15. Смісова В.Л. (2017) Розвиток теорії економічних інтересів у концепціях старої історичної школи і марксизму. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*, Т. 1: 1(7), 64–69. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/nvmdue_2017_1_10.pdf
16. Смісова В.Л. (2017) Трактатування економічних інтересів у поглядах економістів на межі XVIII у першій половині XIX ст. *Науковий вісник Ужгородського університету: збірник наукових праць. Серія Економіка*. Вип. 1(49). Т. 1, 33–38. <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/download/137098/13406>
17. Смісова В.Л. (2017) Характеристика економічних інтересів у працях маржиналістів та неокласичної школи політекономії. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*, 3: Т.1, 185–189. http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2017/2017_3_1/jrn/pdf/35.pdf
18. Смісова В.Л. (2018) Проблеми відтворення інноваційно-інвестиційних інтересів суб'єктів в Україні. Структурна трансформація національної економіки в контексті євро регіонального співробітництва: монографія, Варшава, 186–204.
19. Смісова В.Л. (2018) Реалізація економічних інтересів та економічна діяльність суб'єктів національної економіки України: теоретичне обґрунтування та сучасний стан / Сучасні тенденції розвитку регіонів та галузей народного господарства: монографія. За ред. Л. М. Савчук, Л. М. Бандоріної. Дніпро: Пороги, 58–65.
20. Смісова В.Л. (2019) Економічні інтереси у системі відтворення економічних відносин: динаміка змін та інституційний вплив влади-власності: монографія. Дніпро: Укр. держ. хім.-тех. універ-т.
21. Смісова В.Л. (2019) Інститути та їх вплив на процес відтворення економічних відносин та взаємодію економічних інтересів. *Економічний вісник Національного гірничого університету*, 2, 29–42. doi: <https://doi.org/10.33271/ev/66.029>
22. Смісова В.Л. (2020) Поєднання інтересів людини і суспільства в заходах економічної політики держави як чинник соціалізації економіки. Економічний та управлінський потенціал соціалізації економіки : монографія / За ред. З.І. Галушки. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 52–70.